

Innst. O. nr. 14

(2001-2002)

Innstilling fra sosialkomiteen om lov om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover

Ot.prp. nr. 4 (2001-2002) og Ot.prp. nr. 27 (2001-2002)

Til Odelstinget

1. INNLEDNING

1.1 Sammendrag

Sosial- og helsedepartementet legger i Ot.prp. nr. 4 (2001-2002) fram forslag til endringer i

- lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)
- lov 23. juni 2000 nr. 55 om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover
- lov 30. juni 2000 nr. 57 om endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd og i enkelte andre lover
- lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjonering for militærpersoner
- lov 13. desember 1946 nr. 22 om krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner
- lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse
- lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordningen for apoteketaten
- lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd
- lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten

Det vises i Ot.prp. nr. 4 (2001-2002) til at Regjeringen i forbindelse med Langtidsprogrammet 2002-2005 har lagt fram en handlingsplan for sosial og økonomisk trygghet med vekt på rettferdig fordeling og utjevning av levekår. På folketrygdens område foreslås tiltak i budsjettet for 2002 som blant annet kan bedre situasjonen for uførepensjonister med forsørgeransvar for barn og enslige forsørgere med funksjonshemmede barn. Forslagene tilsier lovendringer som legges fram i proposisjonen sammen med andre endringer på trygderettsområdet.

I Ot.prp. nr. 27 (2001-2002) legges det fram en endring av forslaget i Ot.prp. nr. 4 (2001-2002) om å øke barnetillegget til alders- og uførepensjonister med forsørgeransvar, jf. kap. 2. Det legges også fram for-

slag til endring i lov 23. juni 2000 nr. 55 om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover, og dette gjelder en teknisk justering i folketrygdloven § 15-14 første ledd som følge av ulike endringer i bestemmelsen som delvis ikke er trådt i kraft, jf. kap. 20.

Lovforslagene i proposisjonene gjelder dels materielle endringer som hovedsakelig er knyttet til budsjettforslaget for 2002 (pkt. 2-14), og dels klargjøring av praksis og lovtekniske justeringer (pkt. 15-20).

2. ØKNING AV BARNETILLEGGET TIL ALDERS- OG UFØREPENSJONISTER - FOLKETRYGDLOVEN §§ 3-25 OG 3-26

2.1 Sammendrag

Alders- og uførepensjonister med forsørgeransvar for ektefelle og/eller barn kan gis forsørgingstillegg som skal inntektsprøves.

Barnetillegget utgjør i dag 30 prosent av grunnbeløpet. Dersom grunnpensjonen er redusert på grunn av manglende trygdetid, blir tillegget tilsvarende mindre. Barnetillegget blir redusert eller faller bort dersom den samlede inntekten til foreldrene overstiger et fastsatt fribeløp. For hvert barn mer enn ett øker fribeløpet med 30 prosent av grunnbeløpet. Barnetillegget reduseres med 50 prosent av inntekt over fribeløpet. Det tas hensyn til begge foreldres inntekt.

Det framholdes at blant pensjonistene kan særlig yngre uførepensjonister med forsørgeransvar for barn ofte ha det vanskelig økonomisk. For å sikre barnefamilier hvor en eller begge av foreldrene er pensjonister en bedre økonomisk trygghet, foreslås å øke barnetillegget til folketrygdens pensjoner. Det foreslås i Ot.prp. nr. 27 (2001-2002) at folketrygdloven § 3-25 endres slik at barnetillegget for alders- og uførepensjonister økes fra 30 til 40 prosent av grunnbeløpet. Med gjeldende grunnbeløp innebærer forslaget en øk-

ning på 5 136 kroner årlig per barn, og fullt barnetillegg vil utgjøre 20 544 kroner årlig per barn.

Som en konsekvens av at barnetillegget foreslås økt til 40 prosent av folketrygdens grunnbeløp, foreslår departementet samtidig å justere folketrygdloven § 3-26 femte ledd tilsvarende, slik at fribeløpet også økes med 10 prosentenheter av grunnbeløpet for hvert forsørget barn.

I Ot.prp. nr. 27 (2001-2002) vises det til at etter folketrygdloven § 3-25 femte ledd faller pensjonistens rett til barnetillegg bort dersom barnet har rett til barnepensjon fra folketrygden. Gjeldende rett innebærer at en alders- eller uførepensjonist som er alene om omsorgen for barn under 18 år, mister retten til barnetillegg når den andre av foreldrene dør. Samtidig vil også retten til barnebidrag og eventuelt bidragsforskott falle bort. Dette blir imidlertid erstattet av barnepensjon, men vil kunne føre til en samlet inntektsnedgang for familien.

Etter departementets oppfatning er det lite heldig at pensjonister med forsørgeransvar for barn kan få en inntektsnedgang når den andre av foreldrene dør. Departementet foreslår derfor at det gis barnetillegg til alders- og uførepensjonister med forsørgeransvar selv om barnet har rett til barnepensjon.

Departementet foreslår at endringene trer i kraft 1. mai 2002 samtidig med den årlige grunnbeløpsendringen. Forslaget om å øke barnetillegget og fribeløpet innebærer merkostnader på om lag 206 mill. kroner årlig. Forslaget om å yte barnetillegg samtidig som barnet får barnepensjon, vil føre til merutgifter på om lag 8 mill. kroner årlig. Det uttales at endringene har ikke administrative konsekvenser av betydning.

2.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Rolf Erling Andersen, Bjarne Håkon Hanssen, Britt Hildeng og Asmund Kristoffersen, fra Høyre, Beate Heieren Hundhammer, Bent Høie og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Fremskrittspartiet, lederen John I. Alvheim og Harald T. Nesvik, fra Sosialistisk Venstreparti, Olav Gunnar Ballo og Sigbjørn Molvik, fra Kristelig Folkeparti, Åse Gunhild Woie Duesund og Magne Aarøen, og fra Senterpartiet, Ola D. Gløtvold, viser til at alderspensjonister eller uførepensjonister med forsørgeransvar for barn ofte kan ha det vanskelig økonomisk. Komiteen slutter seg derfor til Regjeringens forslag om å øke barnetillegget for alders- og uførepensjonister med 10 prosentenheter, dvs. fra 30 til 40 pst. av grunnbeløpet, og endring av folketrygdloven § 3-25 i tråd med dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kris-

telig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at Regjeringen har fulgt opp forslaget i Utjamningsmeldingen om å øke det inntektsavhengige barnetillegget i folketrygden. Disse medlemmer anser at dette tiltaket særlig vil komme mange av de barna som lever under fattigdomsgrensen i Norge, til gode.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil allikevel påpeke at det ikke kommer alle trygdemottakere som har barn, til gode, dersom trygden er så lav og utgiftene så høye, at familien må få supplerende sosialhjelp. Disse medlemmer mener at det er viktig at trygdeytelsene har et slikt nivå at det i de aller fleste tilfellene ikke skal være behov for supplerende sosialhjelp. Slik det nå er, er det et ineffektivt system med mye dobbeltarbeid for trygdeetaten og sosialetaten som heller ikke skaper trygghet for trygdemottakeren. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen om å vurdere grunnbeløpet i folketrygden og de mest vanlige tilleggene med sikte på å redusere behovet for supplerende sosialhjelp for trygdemottakere.»

3. GUNSTIGERE PENSJONSREGLER FOR LANGTIDSPASIENTER I INSTITUSJON - FOLKETRYGDLOVEN §§ 3-27 OG 3-28

3.1 Sammendrag

Folketrygdens ytelser til livsopphold har blitt redusert under langvarige institusjonsopphold med rett til fri forpleining fra det offentlige siden folketrygden ble innført i 1967. Minstebeløpet pasientene eller beboerne får beholde av folketrygdpensjonen, utgjør i dag 25 prosent av grunnbeløpet og 10 prosent av tilleggspensjonen/særtillegget. Det gis likevel en høyere ytelse dersom pensjonisten forsørger ektefelle og/eller barn, og det kan etter søknad gis forhøyet ytelse dersom pasienten etter innleggelsen fortsatt har faste nødvendige utgifter til bolig så lenge det er en mulighet for at pensjonisten kan komme tilbake til sitt hjem.

Det vises til at en enstemmig sosialkomité i Innst. S. nr. 85 (1995-1996) ba om at ordningen med pensjonsreduksjon ble avvirket i somatiske sykehus i forbindelse med budsjettet for 1997. Dette ble fulgt opp i Ot.prp. nr. 8 (1996-97) der det også ble pekt på at utviklingen bare i somatiske sykehus kunne bli oppfattet som urimelig i forhold til pasienter i psykiatriske sykehus og sykehusavdelinger.

Når det gjelder kommunale sykehjem, skal beboerne betale vederlag til kommunene for oppholdet. I praksis trekker trygdekontoret vederlaget i pensjonen og utbetaler dette direkte til kommunene. Det skal betales et vederlag som utgjør 75 prosent av inntekt opp til folketrygdens grunnbeløp over et fribeløp på 6 000

kroner samt 85 prosent av inntekt utover grunnbeløpet. En minstepensjonist er med dagens grunnbeløp følgelig sikret en månedlig ytelse på 1954 kroner pr. måned. Det vil si 544 kroner mer pr. måned enn i de statlige og fylkeskommunale institusjonene for psykiatriske pasienter. Det uttales at personer som flytter til eller fra kommunale sykehjem, har vanskelig for å forstå at minstebeløpet i de kommunale institusjonene er mer enn 500 kroner høyere pr. måned enn når pensjonen reduseres ved opphold i statlige eller fylkeskommunale institusjoner.

Det framholdes at av pasienter i psykiatriske sykehus/sykehusavdelinger og fylkeskommunale spesialsykehjem er det særlig enslige pasienter uten fast bolig og forsørgeransvar som får redusert sin pensjon ned til minstebeløpet, og at dette ofte ikke er tilstrekkelig til å dekke utgifter til bl.a. klær og permisjonsopphold slik at det derfor ikke er uvanlig at enkelte må suppleres økonomisk med sosialhjelp under institusjonsoppholdet.

Etter departementets oppfatning er det rimelig at psykiatriske pasienter som er i et behandlingsopplegg med sikte på utskrivning, sidestilles med opphold i somatiske sykehus, men at langvarige boopphold sidestilles med opphold i somatiske sykehjem, slik at trygdeytelsen reduseres.

Departementet foreslår at det er først ved langtidsopphold over ett år at pensjonen skal reduseres. Rikstrygdeverket antar at det er om lag 1 500 personer som bor i institusjon lengre enn ett år, og 400 personer bor mer enn 10 år.

Departementet foreslår at minstebeløpet fastsettes til 45 prosent av grunnbeløpet. Med dagens grunnbeløp vil det innebære at minstebeløpet øker med 516 kroner til 1 926 kroner pr. måned og blir tilnærmet lik minstebeløpet på 1 954 kroner i de kommunale institusjonene.

Forslaget vil etter folketrygdloven § 3-29 også gjelde for ytelser under opphold i fengsel.

Departementet foreslår at endringene trer i kraft 1. mai 2002.

Rikstrygdeverket antar at en utvidelse av definisjonen for langtidspasienter fra fem måneder til ett år, vil innebære at om lag 170 personer får utbetalt full pensjon i syv måneder mer enn tidligere, og at dette vil utgjøre mellom 8 og 10 mill. kroner i årlige merutgifter. Rikstrygdeverket antar videre at antall langtidspasienter med opphold over ett år og som får redusert pensjon, vil være omtrent 500 personer, men en del vil ha høyere tilleggspensjon slik at de ikke får nytte av et økt minstebeløp. Merutgiftene pr. år som følger av økt fribeløp anslås til å være 2 til 3 mill. kroner. Samlede merutgifter av de to forslagene anslås følgelig til å ligge mellom 10 og 12 mill. kroner årlig.

Det uttales at endringen vil kreve et visst merarbeid både når det gjelder rutiner, omregning av pensjoner og ny informasjon i innføringsåret. For øvrig

vil endringene innebære en viss administrativ avlastning på sikt.

3.2 Komiteens merknader

Komiteen deler departementets oppfatning om at den økonomiske situasjonen for langtidspasienter bør bedres og viser til sin tidligere behandling; jf. Innst. S. nr. 85 (1995-1996) og Ot.prp. nr. 8 (1996-1997) vedr. Ordning med pensjonsreduksjon ved institusjonsopphold.

Komiteen slutter seg til departementets synspunkter om at psykiatriske pasienter som er i et behandlingsopplegg med sikte på utskrivning, sidestilles med pasienter med opphold i somatiske sykehus, og at pasienter med langvarige boopphold sidestilles med pasientopphold i somatiske sykehjem. Komiteen slutter seg videre til vurderingen om at pasientbetalingen i statlige, kommunale institusjoner bør være noenlunde likt.

På denne bakgrunn slutter komiteen seg til Regjeringens forslag til endring av folketrygdloven §§ 3-27 og 3-28.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet er enig i Regjeringens forslag om gunstigere pensjonsregler for langtidspasienter i institusjon. Disse medlemmer mener imidlertid det er uheldig at det gjelder forskjellig regelsett for forskjellige typer institusjoner, for eksempel fylkeskommunale eller kommunale, og at reduksjon i pensjonsytelser gir forskjellige ytelser avhengig av hvilken institusjon man benytter. Disse medlemmer vil derfor fremme forslag om at regelverket skal gjennomgås og endres slik at de samme avkortingsbestemmelser gjelder for alle institusjonsbrukere.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide nye retningslinjer for reduksjon av pensjonsytelser til personer med langtidsopphold i kommunal eller fylkeskommunal institusjon som likestiller brukere i slike institusjoner.»

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet vil også vise til at bestemmelsen om fribeløp i Vederlagsforskriften ikke har vært justert siden 80-tallet, og vil derfor fremme forslag om at minstebeløpet pasientene får beholde, fribeløpet, økes til kr 12 000 for alle pensjonister med langvarige institusjonsopphold med rett til fri forpleining fra det offentlige. Disse medlemmer er enig med departementet i at det først etter ett år bør inntre reduksjon av pensjonen. Dette må etter disse medlemmers mening også gjøres gjeldende for personer i kommunale pleieinstitusjoner.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at reduksjon av pensjonen til personer med langtidsopphold i kommunal eller fylkeskommunal institusjon ikke skal inntruffe før etter ett års opphold, og fribeløpet skal være minst kr 12 000.»

4. HARMONISERING AV VENTETIDEN (EGENRISIKOPERIODEN) FOR SYKEPENSER TIL SELVSTENDIG NÆRINGS-DRIVENDE OG FRILANSERE MED ARBEIDSGIVERPERIODEN FOR SYKEPENSER - FOLKETRYGDLOVEN §§ 8-34 ANDRE LEDD OG 8-38 ANDRE LEDD M.FL.

4.1 Sammendrag

Arbeidsgiverperioden for arbeidstakere ble utvidet fra 14 til 16 kalenderdager fra 1. april 1998 uten at ventetiden for selvstendig næringsdrivende og frilansere ble utvidet tilsvarende. Departementet anser selvstendig næringsdrivende og frilansere for å være sin egen arbeidsgiver, og mener det vil være hensiktsmessig at ventetiden for disse gruppene harmoniseres med arbeidsgiverperioden. Departementet foreslår derfor at ventetiden for sykepenge for selvstendig næringsdrivende og frilansere utvides til 16 kalenderdager. De frivillige forsikringsordningene som utfyller de lovbestemte ytelsene (jf. §§ 8-36 og 8-39) vil bli tilpasset endringene og premien økt i samsvar med utvidelsen.

Det foreslås at endringen trer i kraft 1. januar 2002. Endringen antas å gi årlige mindreutgifter på 32,5 mill. kroner. Det uttales at endringen vil gi en viss administrativ og informasjonsmessig belastning ved innføringen, men ellers ikke ha administrative konsekvenser av betydning.

4.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, slutter seg til Regjeringens forslag til endringer og finner dette i tråd med den øvrige sykepengelovgivningen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at Regjeringen har tegnet en intensjonsavtale med partene i arbeidslivet om et mer inkluderende arbeidsliv. Sykelønnsordningen skulle være fredet til 2005. Dette medlem peker på at til tross for dette foreslås det en utvidelse av egenrisikoperioden med to dager for sykepenge for selvstendig næringsdrivende og enkelte andre grupper i forslaget til statsbudsjett. En slik utvidelse vil ytterligere belaste selvstendig næringsdrivende slik at enkeltpersonsbedrifter og småforetak får en forverring av sine rammevilkår. Spesielt

vil dette ramme kvinnelige etablerere og de små enhetene i primærnæringene.

Dette medlem viser til at Senterpartiet ikke kan akseptere at sykelønnsordningen til selvstendig næringsdrivende blir strammet inn. Dette medlem vil peke på at det er en rekke tiltak som kan gjøres uten å redusere sykelønnsordningen. Det gjelder ikke minst forebyggende tiltak på arbeidsplasser, som det å skape et godt og inkluderende arbeidsmiljø, og et arbeidstempo og en arbeidsmengde som ikke skader arbeidstakeren psykisk eller fysisk. Dette medlem vil arbeide for ordninger som opprettholder høy yrkesdeltaking, gjør det mulig for den enkelte å utnytte sin arbeidsevne, hindrer utstøting fra arbeidslivet og gir sikkerhet ved inntektsbortfall.

Dette medlem vil stemme mot de foreslåtte endringene av §§8-34 og 8-36 første og andre ledd.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti vil anmerke at Sosialistisk Venstreparti har gått mot utvidelse av arbeidsgiverperioden begge ganger stortingsflertallet har vedtatt dette i foregående stortingsperiode. Disse medlemmer mener at perioden for arbeidstakere og selvstendig næringsdrivende skal være sammenfallende, og går derfor ikke mot den tilpasningen Regjeringen nå har foreslått.

5. SYKEPENSERRETTIGHETER VED OVERGANG FRA ETTERLØNN TIL VENTELØNN OG VARTPENSER - FOLKETRYGDLOVEN § 8-49 NYTT ANDRE LEDD

5.1 Sammendrag

For å stimulere arbeidstakere til frivillig fratreden i en virksomhet i omstilling, har Arbeids- og administrasjonsdepartementet åpnet for at arbeidstakere kan motta et beløp tilsvarende lønn i oppsigelsestiden uten at vedkommende har arbeidsplikt. Dersom vedkommende blir syk i etterlønsperioden, vil det vanligvis ikke foreligge rett til sykepenge. Yrkesaktive som på sykmeldingsstidspunktet midlertidig har vært ute av inntektsgivende arbeid i mindre enn tre måneder, kan likevel ha rett til sykepenge med 65 prosent av inntektsgrunnlaget fra 15. dag.

Statstjenestemenn som er blitt overtallige og oppsagt og som ikke har fått tilbud om annet høvelig arbeid, kan i dag gis ventelønn fra Statens Pensjonskasse. Ansatte i medlemsvirksomheter i Statens Pensjonskasse utenom staten har de samme rettigheter i form av vartpenger. Dersom arbeidsuførhet oppstår mer enn 3 måneder etter fratredelsesdato, men før ventelønn eller vartpenger er kommet til utbetaling, foreligger det ikke rett til sykepenge.

Når arbeidsuførhet inntreffer etter tre måneder etter fratredelsesdato og vedkommende ikke har gått over til ventelønn eller vartpenger, foreligger det ikke

økonomiske rettigheter fra det tidspunkt etterlønnen opphører, og fram til det eventuelt kan tilstås rehabiliteringspenger etter 52 ukers arbeidsuførhet. Departementet finner det uheldig at personer som i en omstillingsprosess har fått avtale om både etterlønn og ventelønn eller vartpenger, er uten rettigheter dersom sykdom inntreffer på «feil» tidspunkt.

Departementet foreslår å innføre sykepengerrettigheter til denne persongruppen. Sykepenger vil etter forslaget kunne gis fra det tidspunktet ventelønn eller vartpenger var forutsatt å komme til utbetaling. Endringen innebærer en særregulering for denne persongruppen og gjelder uavhengig av hvor lang tid som er gått siden arbeidsforholdet opphørte. Sykepenges grunnlaget foreslås fastsatt lik ventelønn eller vartpenger.

Det foreslås at endringen trer i kraft 1. januar 2002 og gis virkning for sykepengetilfeller som oppstår etter dette tidspunkt. Endringen anslås å medføre årlige merutgifter på 1 mill. kroner og vil ikke ha administrative konsekvenser av betydning.

5.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til vurderingene ovenfor og slutter seg til departementets syn om at det er uheldig at personer i en omstillingsprosess, nærmest ved en tilfeldighet, kan stå uten økonomiske rettigheter dersom sykdom inntreffer på «feil» tidspunkt, og mener dette ikke kan ha vært intensjonen da loven ble utformet. Komiteen slutter seg således til endringer som departementet foreslår om nytt andre ledd i § 8-49.

6. TIDLIGERE RETT TIL REHABILITERINGSPENGER FOR UNGE SOM BLIR ALVORLIG SYKE UNDER UTDANNING - FOLKETRYGDLOVEN § 10-8 TREDJE LEDD NY BOKSTAV G

6.1 Sammendrag

Det vises til at Stortinget i forbindelse med behandlingen av Utjamningsmeldinga (St.meld. nr. 50 (1998-1999)) traff vedtak om at Regjeringen skulle fremme forslag for Stortinget som sikrer unge alvorlig syke økonomisk trygghet.

Til personer som ikke har sykepengerrettigheter, kan det ytes rehabiliteringspenger når vedkommende har vært sammenhengende minst 50 prosent arbeidsufør i minst 52 uker. Under studier med støtte fra Lånekassen kan en del av lånet omgjøres til stipend ved sykdom, og dette har hittil kunnet gjøres for inntil 3 måneder. Fra og med inneværende høst vil dette gjelde for en periode på 4 måneder og 2 uker. Det beregnes en karenperiode på 14 dager, slik at støtten fra Lånekassen utløper etter 5 måneders sykdom.

Det framholdes at det ved alvorlig sykdom som medfører et lengre avbrudd fra studiene, kan oppstå en vanskelig økonomisk situasjon når perioden for om-

gjøring av lån til stipend er utløpt, og fram til en eventuelt kan motta rehabiliteringspenger. Departementet foreslår å innføre en særordning innenfor rehabiliteringspenger slik at rehabiliteringspenger kan gis umiddelbart etter at perioden for omgjøring av lån til stipend utløper. Nyordningen foreslås begrenset til unge under 26 år. Det uttales at ordningen bør avgrenses tilnærmet på linje med den avgrensingen som i dag gjelder for garantert tilleggspensjon til unge uføre, hvor det kreves at det foreligger en alvorlig sykdom som er klart dokumentert.

Det foreslås at endringen trer i kraft fra 1. januar 2002. Endringen anslås å medføre årlige merutgifter på 28 mill. kroner og har ikke administrative konsekvenser av betydning.

6.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at den i forbindelse med Utjamningsmeldinga satte søkelyset på den vanskelige økonomiske situasjon unge mennesker og studenter med alvorlig sykdom kunne komme i. Komiteen ser derfor positivt på departementets forslag som vil bedre denne gruppens økonomiske situasjon. Komiteen slutter seg således til forslaget om å innføre en særordning slik at rehabiliteringspenger kan gis umiddelbart etter at perioden for omgjøring av lån til stipend utløper.

7. ENDRING AV SANKSJONSBESTEMMELSENE FOR ENSLIGE FORSØRGERE SOM STÅR TILMELDT AETAT UTEN Å OVERHOLDE DE FORPLIKTELSE TILMELDINGEN MEDFØRER - FOLKETRYGDLOVEN § 15-8

7.1 Sammendrag

Formålet med folketrygdens stønadsordninger for enslige forsørgere er å sikre inntekt for personer med aleneomsorg for barn, og gi disse midlertidig hjelp til selvhjelp slik at de kan bli i stand til å forsørge seg selv ved eget arbeid.

Overgangsstønad kan som hovedregel gis til det yngste barnet fyller åtte år, men ikke i mer enn sammenlagt tre år. Etter folketrygdloven § 15-8 første ledd stilles det krav om yrkesrettet aktivitet når det yngste barnet fyller tre år. Det innebærer at forsørgeren blant annet skal være i arbeid, under utdanning, eller stå tilmeldt Aetat som reell arbeidssøker.

Det er utarbeidet egne retningslinjer for samarbeid mellom trygdeetaten og Aetat. Disse går blant annet ut på at Aetat vurderer hvorvidt den enslige moren eller faren skal ansees som reell arbeidssøker, mens trygdekantoret fatter eventuelle vedtak på bakgrunn av Aetats vurdering. En enslig forsørger som står tilmeldt Aetat som reell arbeidssøker, har en melde- og møteplikt.

Departementet foreslår å endre sanksjonsbestemmelsene for enslige forsørgere som ikke overholder de forpliktelser tilmeldingen til Aetat medfører. Sanksjonsbestemmelsene foreslås løst fra dagpengeregulverket, slik at eventuelle sanksjoner som hovedregel følger de ordinære bestemmelsene for månedlige trygdeytelser. Samtidig foreslås det å gi trygdekonto- ret hjemmel til å sette som vilkår for rett til overgangs- stønad at den enslige moren eller faren i tillegg til å være tilmeldt Aetat, deltar på motivasjonskurs, arbeidsmarkedstiltak eller tar imot tilbudt arbeid.

Når det gjelder krav til yrkesrettet aktivitet for øvrig, herunder handlinger og unnlater som skal føre til stans i utbetalingen av overgangsstønad, foreslås dette regulert i forskrift. Videre skal det i forskrift kunne gjøres unntak fra utbetalingsbestemmelsene i § 22-12.

Departementet foreslår at endringen trer i kraft 1. august 2002. Det uttales at endringen ikke har økonomiske konsekvenser av betydning. Forslaget innebærer at trygdekontoene kan bruke mindre tid til å administrere sanksjonsbestemmelsene.

7.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, slutter seg til forslag om endringer i § 15–8 idet det anser de foreslåtte endringer som en forenkling av saksbehandlingen, at intensjonen om å forsørge seg selv ved eget arbeid ikke er svekket, og at rent praktiske hensyn ikke er til hinder for at den enkelte trygdemottaker kan delta.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil stemme mot dette forslaget til lovendring. En slik endring vil etter disse medlemmers mening føre til mer arbeid for trygdekontoene både når det gjelder rutiner og oppfølging, og har ikke noen vesentlig betydning for brukerne. Disse medlemmer vil imidlertid understreke viktigheten av at det gis grundig informasjon til mottakerne av overgangsstønad som er tilmeldt Aetat om hvilke sanksjoner som kan bli benyttet ved mislighold av avtale om møte- og meldeplikt.

8. STØNAD TIL BARNETILSYN SAMTIDIG MED FORHØYET HJELPESTØNAD TIL TILSYN OG PLEIE - FOLKETRYGDLOVEN § 15-14

8.1 Sammendrag

Enslige forsørgere med funksjonshemmede eller langvarig syke barn får etter dagens regelverk redusert stønad til barnetilsyn når det gis forhøyet hjelpestønad på grunn av barnets sykdom eller funksjonshemming.

Det framholdes at enslige foreldre ofte har en vanskelig økonomi, og at enslige med langvarig syke og funksjonshemmede barn er i en spesielt krevende situasjon der det kan være svært vanskelig å ta utdanning og arbeid.

For å legge økonomisk bedre til rette for at enslige forsørgere skal kunne ta utdanning og arbeid, foreslår departementet at stønad til barnetilsyn skal kunne gis samtidig med forhøyet hjelpestønad til tilsyn og pleie.

Departementet foreslår at endringen trer i kraft 1. januar 2002. Årlige merutgifter anslås til om lag 10 mill. kroner. Endringen har ingen administrative konsekvenser.

8.2 Komiteens merknader

Komiteen ser behovet for å styrke økonomien til enslige forsørgere med funksjonshemmede eller langvarig syke barn, og ønsker å legge bedre til rette for at de skal kunne ta utdanning og arbeid. Komiteen støtter på denne bakgrunn forslaget om at stønad til barnetilsyn skal kunne gis samtidig med forhøyet hjelpestønad til tilsyn og pleie.

9. MER ARBEIDSRELATERT ETTERLATTEPENSJON - FOLKETRYGDLOVEN § 17-8

9.1 Sammendrag

En gjenlevende ektefelle under 67 år har på visse vilkår rett til etterlattepensjon som skal avkortes mot arbeidsinntekt. Pensjonen består av en grunnpensjon og 55 prosent av den avdødes opptjente tilleggspensjon og/eller sært tillegg. Hvis den gjenlevende ikke har rett til pensjon, kan det gis overgangsstønad vanligvis begrenset til ett år og beregnet etter samme regler som pensjonen. Både pensjon og overgangsstønad blir redusert på grunnlag av arbeidsinntekt som den gjenlevende har (faktisk inntekt) eller kan forventes å få (forventet inntekt). Ytelsene reduseres med 40 prosent av inntekt over halvparten av grunnbeløpet.

Antallet etterlattepensjonister har i perioden fra 1989 til 2000 blitt redusert fra 38 000 til 27 000. Av dem som mottar etterlattepensjon, er ca. 63 prosent mellom 55 år og 67 år, ca. 33 prosent i alderen 40 til 54 år og ca. fire prosent under 40 år. Vel 60 prosent av etterlattepensjonistene har fradrag i pensjonen for arbeidsinntekt.

Det framholdes at etterhvert som stadig flere kvinner har egen arbeidsinntekt, og ordningen med pensjenspoeng for omsorgsarbeid begynner å få effekt, vil behovet for folketrygdens etterlattepensjon avta, men at så lenge kvinner og menn tilpasser seg forskjellig når det gjelder omsorgsarbeid og inntektsgivende arbeid, vil folketrygdens etterlattepensjon kunne være en viktig inntektssikring dersom ektefellen dør. Det uttales at det imidlertid kan reises spørsmål om ordningen i tilstrekkelig grad stimulerer til inn-

tekstgivende arbeid særlig blant etterlattepensjonister i yngre årsklasser.

Det vises til at ved behandlingen av Velferdsmeldingen (jf. Innst. S. nr. 180 (1995-1996)) uttalte flertallet (Arbeiderpartiet og Høyre) blant annet følgende:

«Flertallet viser til at situasjonen for etterlatte normalt vil være svært forskjellig avhengig av alder og derigjennom tidligere samlivsform. Middelaldrende og eldre kvinner, som har tilpasset seg en tradisjonell samlivsform som hjemmearbeidende, vil ofte ha dårligere mulighet til inntektsgivende arbeid enn yngre kvinner og menn som mister sin ektefelle. På denne bakgrunn mener flertallet det bør vurderes en form for aldersgradering av etterlattepensjonen slik at etterlattepensjon til yngre etterlatte kun kan ytes i et tidsbegrenset antall år.»

Det vises videre til at det i Ot.prp. nr. 4 (1998-1999) ble foreslått at pensjonen til gjenlevende ektefelle under 55 år skulle reduseres ut fra en forventet inntekt på to ganger folketrygdens grunnbeløp hvis den etterlatte ikke har noen rimelig grunn til å ha en lavere inntekt, men at flertallet i sosialkomiteen, representantene fra Arbeiderpartiet og Høyre, i Innst. O. nr. 21 (1998-1999) pekte på at forslaget hadde en annen innretting enn det som ble uttrykt av flertallet i Stortinget. Stortinget vedtok å sende forslaget tilbake til Regjeringen for at saken skulle sendes på høring for drøfting av ulike alternativer før ny framleggelse for Stortinget.

Sosial- og helsedepartementet sendte i september 1999 følgende alternativer på høring:

- a) Skjerpet krav til forventet inntekt
- b) Tidsbegrenset etterlattepensjonen
- c) Aldersgradering av etterlattepensjonen

De fleste av høringsinstansene mente at alternativet med skjerpet krav til forventet inntekt var det beste av de skisserte alternativene.

Det uttales at personer som blir etterlattepensjonister i ung alder, og som ikke kommer i arbeid i løpet av en tiårsperiode, erfaringsmessig ofte vil bli avhengig av etterlattepensjon resten av livet. Departementet mener derfor at det er behov for tiltak som stimulerer yngre etterlatte til å bli selvforsørget ved eget arbeid når de har muligheter til det.

Etter en samlet vurdering har departementet kommet til at det beste og enkleste alternativet for å motivere gjenlevende ektefeller til å forsørge seg selv ved eget arbeid, er å skjerpe kravet til forventet arbeidsinntekt. Dette er det samme forslaget som ble lagt fram i Ot.prp. nr. 4 (1998-1999).

Slik departementet ser det, vil middelaldrende og eldre kvinner ha svært ulike arbeidsmuligheter, og yngre kvinner kan ha ulike omsorgsforpliktelser, og slike varierende og ulike forhold hos hver enkelt etterlatt gjør at en overgang til aldersgradering eller tidsbegrensning etter fastlåste satser kan føre til et mer stiv-

bent system som ikke tar hensyn til den enkeltes livssituasjon. Departementet mener at ved å fastsette en forventet inntekt ut fra en vurdering av den gjenlevendes situasjon, vil regelverket fremstå som mer smidig, og i større grad ivareta behovet for etterlattepensjon hos den gjenlevende. Departementet mener likevel at det bør stilles større krav til forventet inntekt, spesielt for yngre etterlatte, enn etter dagens praksis. Etter departementets oppfatning bør regelverket dessuten innskjerpes på en slik måte at det blir enklere å praktisere enhetlig.

Departementet foreslår etter dette en hovedregel om at pensjonen for etterlatte under 55 år skal reduseres ut fra en forventet inntekt som minst svarer til to ganger grunnbeløpet, men at det skal kunne gjøres unntak hvis den etterlatte har rimelig grunn til å ha en lavere inntekt. Slike unntaksgrunner kan være behov for utdanning, omsorg for små barn eller manglende arbeidsmuligheter. Personer som har mulighet til arbeid, men som velger å avstå, skal derimot få fradrag i pensjonen.

Den foreslåtte lovendringen får også virkning for inntektsprøvde etterlattepensjoner fra Statens Pensjonskasse, Pensjonsordningen for apoteketaten og Pensjonsordningen for sykepleiere. Forventet inntekt etter disse bestemmelsene foreslås satt til det samme nivå som i folketrygden. Som følge av departementets forslag om å regulere en mer arbeidsrelatert etterlattepensjon i folketrygdloven § 17-8 nytt andre ledd, er det nødvendig å endre henvisningene i lov om Statens Pensjonskasse og lov om pensjonsordning for apoteketaten.

Departementet foreslår at lovendringen trer i kraft 1. januar 2002. På grunn av at ordningen for så vidt allerede følger av dagens regelverk, og bare innebærer en skjerping av gjeldende praksis, foreslås det at lovendringen skal gjelde for både nye og løpende pensjonstilfeller. Det foreslås likevel en overgangsperiode på opptil ett år for de løpende tilfellene. Full virkning antas å gi en årlig innsparing for folketrygden på 15 til 20 mill. kroner og i tillegg en viss innsparing i de offentlige tjenstepensjonsordningene. Det uttales at endringen gir en viss administrativ merbelastning for trygdeetaten i forbindelse med selve innføringen.

9.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, har ved tidligere anledninger understreket betydningen av å motivere gjenlevende ektefeller til å forsørge seg selv ved eget arbeid. Ved behandling av Ot.prp. nr. 4 (1998-1999) etterlyste flertallet en høring for drøfting av ulike alternativer for begrensninger i pensjonsordningen for gjenlevende ektefeller.

Flertallet konstaterer at slik høring nå er gjennomført, og at flertallet av høringsinstansene har ment

at alternativet med skjerpet krav til forventet inntekt er det beste alternativet. Departementet har på denne bakgrunn foreslått at pensjonen for etterlatte under 55 år skal reduseres ut fra en forventet inntekt som minst svarer til to ganger grunnbeløpet. Flertallet understreker imidlertid at det skal kunne gis unntak hvis den etterlatte av grunner som beskrevet ovenfor, har en lavere inntekt.

Flertallet legger til grunn at forslaget innebærer en skjerping av gjeldende praksis og ikke endringer av gjeldende prinsipper, og slutter seg til departementets forslag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil stemme mot Regjeringens forslag om en innskrenking av retten til etterlattepensjon. Disse medlemmer viser til at det allerede er sterke begrensninger i retten til å motta etterlattepensjon i form av samordning og behovsprøving, og disse medlemmer vil ikke medvirke til en ytterligere innstramming i en ytelse som både den avdøde og den etterlatte har regnet med og stolt på å kunne oppnå.

Disse medlemmer vil også peke på at den foreslåtte regelendring ikke er fullstendig, og at den derfor i for stor grad overlater til forvaltningen å utferdige utfyllende regler på området. Disse medlemmer mener det er uakseptabelt og overraskende at departementet foreslår å innføre begrensninger i adgangen til etterlattepensjon for løpende tilfeller.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til sine merknader i Innst. S. nr. 180 (1995-1996) til Velferdsmeldingen og ved behandlingen av Ot.prp. nr. 4 (1998-1999) der disse partier ga uttrykk for at de ikke ville støtte slike innskrenkninger.

10. GJENINNFØRING AV STØRRE ADGANG TIL ETTERLATTEYTELSER FOR SKILTE SOM HAR MOTTATT BIDRAG FRA AVDØD TIDLIGERE EKTEFELLE - FOLKETRYGDLOVEN § 17-10

10.1 Sammendrag

Det framholdes at eldre og middelaldrende kvinner som stort sett har vært hjemmearbeidende og blir skilt etter langvarig ekteskap, gjerne kommer dårlig ut pensjonsmessige og at en årsak til dette blandt annet er at pensjonsrettigheter ikke er gjenstand for deling ved skilsmisseoppgjøret. Det påpekes at det blant middelaldrende og eldre kvinner er mange som har vært hjemmearbeidende og forsørget av ektefellen gjennom hele den yrkesaktive alderen, slik at de blir minstepensjonister, mens mennene får tilleggspensjon fra folketrygden og ofte i tillegg ytelser fra en tjenes-

tepensjonsordning. Opptjening av eventuelle omsorgspoeng i folketrygden startet i 1992, og kommer derfor først framtidens pensjonister til gode.

Det vises til at endringer i ekteskapsloven ble foretatt i 1998 for å bedre eldre skilte kvinners økonomiske situasjon ved at det skal gis en kompensasjon dersom den ene av ektefellene blir «urimelig dårlig stilt» og ved en utvidelse av bidragsplikten.

Det uttales at disse endringene i ekteskapsloven ikke fullt ut er tilfredsstillende for å bedre eldre skilte kvinners økonomiske situasjon, bl.a. fordi bidrag bare blir utbetalt så lenge den fraskilte ektefellen er i live.

Det vises til at etter folketrygdloven § 17-10 har gjenlevende skilt person på visse vilkår rett til etterlattepensjon, men bare dersom den tidligere ektefellen døde innen fem år etter skilsmissen.

En person som fyller vilkårene om ytelser til gjenlevende skilt person vil ofte kunne få en høyere alderspensjon sammenlignet med alderspensjon som er beregnet på grunnlag av egne rettigheter. Den tidligere folketrygdloven inneholdt en unntaksbestemmelse som etter en rimelighetsvurdering kunne gi ytelser til skilt gjenlevende person også ved dødsfall som inntraff senere enn fem år etter skilsmissen. Denne unntaksbestemmelsen ble opphevet i 1989.

Departementet foreslår at det gjeninnføres en unntaksregel på dette området slik at det igjen blir adgang til etterlatteytelser fra folketrygden til skilte gjenlevende personer selv om dødsfallet skjer mer enn fem år etter skilsmissen dersom vedkommende fram til dødsfallet var helt eller delvis forsørget gjennom ektefellebidrag.

Departementet foreslår at lovendringen trer i kraft fra 1. mai 2002, og at den skal omfatte også tilfeller der dødsfallet har skjedd tidligere. Merutgiftene anslås til 7 mill. kroner med full årsvirkning. Utgiftene antas å synke over tid. Endringen innebærer noe merarbeid for trygdeetaten.

10.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til departementets fremstilling og slutter seg til departementets forslag.

11. AVKORTNING AV ALDERSPENSJON MOT ARBEIDSINNTÉKT FØR FYLTE 70 ÅR - FOLKETRYGDLOVEN § 19-6

11.1 Sammendrag

Etter folketrygdloven § 19-6 tredje ledd kan pensjonister som er mellom 67 og 70 år ha en pensjongivende årsinntekt opp til grunnbeløpet uten at alderspensjonen blir redusert (fribeløp). Er inntekten høyere, skal pensjonen reduseres med 40 prosent av inntekt over grunnbeløpet.

Det vises til at Stortinget 1. juni 2001 vedtok følgende i forbindelse med behandlingen av Dokument nr. 8:84 (2000-2001):

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2002 legge frem forslag om å heve grensen for arbeidsinntekt som pensjonister mellom 67 og 70 år kan ha uten avkortning i pensjonen, fra 1 til 2 ganger folketrygdens grunnbeløp, og eventuelle andre endringer i lov om folketrygd som belønner den som ønsker å bidra med sin arbeidskraft etter fylte 67 år.»

Departementet følger i proposisjonen opp vedtaket om å doble fribeløpet ved kombinasjon av arbeidsinntekt og alderspensjon før fylte 70 år. Dette innebærer at en pensjonist med dagens grunnbeløp vil kunne tjene om lag 102 700 kroner uten at pensjonen reduseres.

Departementet foreslår at endringen trer i kraft 1. januar 2002, og at den også skal gjelde dem som er alderspensjonister før 1. januar 2002. Merutgiftene anslås til om lag 60 mill. kroner på årsbasis for folketrygden. De offentlige tjenstepensjonsordningene vil få noe mindreutgifter som følge av endringene, anslagsvis 6 mill. kroner. Endringene vil innebære merarbeid for trygdeetaten i gjennomføringsåret.

11.2 Komiteens merknader

Komiteen understreker betydningen av fleksibilitet i reglene om å kunne kombinere arbeid og trygd og betydningen av å stimulere eldre arbeidstakere til videre deltakelse i arbeidslivet. Komiteen slutter seg på denne bakgrunn til departementets forslag om å øke fribeløpet fra 1 til 2 G ved kombinasjon av arbeidsinntekt og alderspensjon før fylte 70 år.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er fornøyd med at Regjeringen nå følger opp vedtaket Stortinget fattet ved behandlingen av Innst. S. nr. 252 (2000-2001) til Dokument nr. 8:84 (2000-2001) fra stortingsrepresentantene Siv Jensen og Harald T. Nesvik. Disse medlemmer mener at flere eldre arbeidstakere vil velge å stå lenger i arbeid og bidra med sin erfaring og kompetanse til beste for det norske samfunn når det bidrar til å bedre deres økonomiske situasjon.

Disse medlemmer vil imidlertid på nytt understreke at disse medlemmer betrakter opptjent alderspensjon fra folketrygden ved 67 år som en rettighet som medlemmet burde ha krav på uavhengig av han/hennes situasjon og økonomi for øvrig. Disse medlemmer vil derfor fremme forslag om at pensjonister etter fylte 67 år skal ha sin fulle og rettmessige pensjon utbetalt uten avkortning i forhold til annen inntekt.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag for Stortinget om endringer i lov om folketrygd som gir pensjonister rett til sin fulle og rettmessige pensjon

ved fylte 67 år uten avkortning for eventuelle øvrige inntekter.»

12. INNHENTING OG REGISTRERING AV OPPLYSNINGER OM KONTONUMMER - FORENKLING AV TRYGDEETATENS UTBETALINGSRUTINER - FOLKE- TRYGDLOVEN § 22-18

12.1 Sammendrag

Etter en endring av folketrygdloven § 22-18 skal fra 1. april 1999 trygdeytelser som hovedregel utbetales ved overføring til en bankkonto her i landet dersom mottakeren har/oppretter en slik konto. Trygdens organer har hjemmel til å kreve opplysninger om trygdemottakeres kontonummer fra annet offentlig organ.

Rikstrygdeverket har fått konsesjon av Datatilsynet til å opprette et register over kontonumre, men bare for trygdemottakere. Når det gjelder nye stønadstakere, er man henvist til å få opplysninger om kontonummer frivillig, eller gjøre online-oppslag i Skattedirektoratets register for den enkelte sak. Det knytter seg ifølge Rikstrygdeverket problemer til å etablere en teknisk løsning for slike oppslag som samtidig tilfredsstiller de gjeldende krav til informasjonssikkerhet. Rikstrygdeverket ønsker å etablere et eget register som gir direkte tilgang til kontonummeret også for nye brukere på det tidspunkt utbetalingen skal foretas, dvs. at registeret må være så omfattende som mulig. En slik løsning forutsetter at innhenting av opplysninger og opprettingen av et register hjemles i folketrygdloven. Konsesjon for oppretting av registeret vil da ikke være nødvendig, forutsatt at registeret fyller de generelle krav til datasikkerhet mv.

Det uttales at selv om de generelle personvernhen-syn må tillegges stor vekt, finner departementet at hensynet til en effektiv og minst mulig ressurskrevende gjennomføring av trygdeforvaltningen her må gå foran. Det foreslås derfor at folketrygdloven § 22-18 første ledd suppleres med en hjemmel til å innhente og registrere opplysninger om kontonummer også for personer som ikke er stønadstakere.

Det framholdes at trygdeetatens betalingsformidling vil kunne effektiviseres ytterligere dersom man kan sløyfe individuell forespørsel til stønadstakeren om brukeligheten av det registrerte kontonummeret. Det foreslås derfor tatt inn en hjemmel til å gi forskrift om sløyfing av forhåndsvarsel.

Det foreslås videre at det presiseres at utbetalinger fra trygdens organer skal skje til én og samme konto, og at dette også skal gjelde utbetalinger etter andre lover enn folketrygdloven, for eksempel barnetrygdloven og når trygdens organer foretar utbetalinger på vegne av andre.

Adgangen til å innhente opplysninger om kontonummer fra andre offentlige organer til trygdeetaten innebærer at eventuell taushetsplikt hos de andre orga-

nene må vike. Det foreslås at dette presiseres ved å tilføye ordene «uten hinder av taushetsplikt» i § 22-18 første ledd nytt tredje punktum.

Det foreslås at endringene i folketrygdloven § 22-18 trer i kraft straks. Det uttales at endringene innebærer at innsparingene (56 mill. kroner) som var antatt å følge av overgangen til utbetaling ved overføring til konto, vil bli realisert i økt grad.

12.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til behovet for forenklinger i trygdeetatens utbetalingsrutiner og slutter seg til departementets forslag og vurderinger. Flertallet legger til grunn at trygdeetaten har innarbeidede rutiner for å behandle fortrolige personopplysninger, og at personvernet på denne måten vil bli ivaretatt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil stemme mot departementets forslag om å lovfeste en hjemmel til å innhente og registrere opplysninger om kontonummer også for personer som ikke er stønadsmottakere. Disse medlemmer er ikke enige i at en minst mulig ressurskrevende gjennomføring av trygdeforvaltningen skal gå foran hensynet til personvernet og publikums interesser.

Disse medlemmer kan heller ikke støtte oppretting av en hjemmel til å sløyfe forhåndsvarsel når det gjelder brukeligheten av registrert kontonummer. Det kan være forskjellige begrunnelser for at stønadsmottaker ikke ønsker stønad innbetalt på den konto trygdeverket har fått oppgitt i skatteetaten. Dette må etter disse medlemmers mening være stønadsmottakerens rett å ta stilling til.

For øvrig vil disse medlemmer slutte seg til departementets forslag til endringer og forenklinger.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet går imot forslaget om at kontonummeropplysninger for alle landets skatteyttere skal kunne overføres i sin helhet til RTV én gang i året. Forslaget innebærer at også kontonummeropplysninger om skatteyttere som ikke mottar trygdeytelser, overføres RTV én gang i året.

Disse medlemmer mener det for personvern-saker må gjelde et generelt prinsipp om at overskuddsinformasjon om personer bare skal kunne overføres andre dersom viktige nok grunner taler for dette. Datatilsynet og Justisdepartementet har gitt avslag på konsesjonssøknaden fra RTV (jf. St.meld. nr. 53 (2000-2001), Datatilsynets årsmelding for 2000, pkt. Utvalg av saker, Rikstrygdeverket). Hovedbegrunnelsene for avslagene var at RTV ville få en stor mengde

opplysninger som trygdeetaten ikke hadde brukt for, og at RTVs behov for denne overskuddsinformasjonen måtte tillegges mindre vekt enn hensynet til personvernet. Det ble videre pekt på at det ville være store usikkerhetsmomenter knyttet til opplysningenes korrekthet, ettersom oppdateringen bare skulle skje én gang i året. Disse medlemmer er enig i den oppfatning at også personopplysningenes korrekthet må tillegges vekt i personvernssaker.

Disse medlemmer kan ikke se at Sosial- og helsedepartementet i Ot.prp. nr. 4 (2001-2002) har tilført saken nye og viktige opplysninger. De nye opplysningene endrer uansett ikke saken slik den lå til grunn for Datatilsynets avslag, og senere Justisdepartementets opprettholdelse av dette avslaget. Dette er hovedbegrunnelsen for at disse medlemmer går imot forslaget fra Sosial- og helsedepartementet. Disse medlemmer går også imot forslaget fordi personvernsspørsmålet ikke er godt nok utredet i Ot.prp. nr. 4 (2001-2002).

Disse medlemmer vil fremheve at departementet ved beregning av innsparinger på 23 mill. kroner ikke har omtalt og estimert faktiske merkostnader knyttet til gale opplysninger om kontonummer (ut fra at disse opplysningene vil være inntil ett år gamle). Men også dette vil bety merkostnader. Disse medlemmer vil derfor uttrykke usikkerhet ved hvorvidt ikrafttredelse av nevnte ordning vil medføre reelle innsparinger for RTV.

13. BEGRENSNINGER I RETTEN TIL UTBETALING AV SMÅBELØP - FOLKETRYGDLOVEN § 22-19 (NY)

13.1 Sammendrag

I St.prp. nr. 84 (2000-2001) ble det som del av en kostnadsnøytral forenklingsspakke foreslått at stønadsbeløp under 50 kroner ikke skulle utbetales. I Innst. S. nr. 325 (2000-2001) ble bevilgningsendringene på grunnlag av forslaget vedtatt.

Forutsetningen i stortingsproposisjonen og innstillingen var at begrensningene kunne gjøres gjeldende fra 1. juli 2001 og gjennomføres ved forskriftsendringer. Etter at forslaget i St.prp. nr. 84 (2000-2001) ble lagt fram og behandlet, har departementet kommet til at en begrensning i retten til utbetaling av småbeløp bør lovfestes.

Departementet foreslår at det tas inn en bestemmelse i loven om at stønader som gis som engangsbeløp, ikke skal komme til utbetaling dersom beløpet utgjør mindre enn 50 kroner. Dersom en person innenfor en periode på 6 måneder får rett til flere slike stønadsbeløp, og summen av dem utgjør minst 50 kroner, skal vedkommende kunne kreve at stønadene utbetales under ett. Bestemmelsene foreslås tatt inn som en ny § 22-19.

Den nye § 22-19 i folketrygdloven foreslås å tre i kraft 1. januar 2002 og gitt virkning for stønadsbeløp som ikke er utbetalt pr. 31. desember 2001. Det anslås at endringen vil gi en samlet innsparing på om lag 2,2 mill. kroner på årsbasis.

13.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til tidligere behandling om at stønadsbeløp under 50 kroner ikke skulle utbetales, og at vedtaket skulle gjennomføres ved forskriftsendring. Komiteen tar imidlertid til etterretning at departementet mener det er behov for endringer i selve lovteksten, og slutter seg til departementets forslag til endring

14. OVERPRØVING AV TRYGDERETTENS AVGJØRELSE OM SAKSOMKOSTNINGER ETTER TRYGDERETTSLOVEN § 25

14.1 Sammendrag

Det eksisterer i dag ingen mulighet for å få Trygderettens saksomkostningsavgjørelser etter trygderettsloven § 25 første ledd rettslig overprøvd utelukkende som avgjørelse om saksomkostninger. Overprøving kan bare skje ved at hele saken bringes inn for lagmannsretten etter trygderettsloven § 23.

Det vises til at Trygderetten har gitt uttrykk for at det bør innføres en adgang til å ta opp spørsmålet om saksomkostninger separat ved at slike avgjørelser kan påkjæres til lagmannsretten.

Departementet sendte i mai 2001 ut et høringsnotat til berørte instanser og organisasjoner. I høringsnotatet ble det foreslått at trygderettsloven § 25 suppleres, slik at Trygderettens avgjørelser om saksomkostninger kan bringes inn for lagmannsretten. Det redegjøres for høringsinstansenes syn.

Departementet foreslår på bakgrunn av høringsinstansenes nær enstemmige tilslutning at trygderettsloven § 25 suppleres slik at Trygderettens avgjørelser om saksomkostninger vil kunne angripes ved kjæremål. Det foreslås at tvistemålsloven § 181 gis tilsvarende anvendelse for overprøving av Trygderettens saksomkostningsavgjørelser. Prøvingen vil dermed begrense seg til om Trygderettens avgjørelse er «i strid med lov».

I høringsnotatet ble det i tråd med praksis foreslått en supplerende av trygderettsloven § 25, slik at det går fram at adgangen til å ilegge saksomkostninger skal benyttes når vilkårene for det er tilstede. Det har ikke kommet innvendinger mot dette i høringsrunden. Departementet følger derfor opp dette forslaget.

Departementet foreslår at saksomkostninger bare tilkjennes dersom det er krevd. Det foreslås videre at det tas inn en direkte bestemmelse i trygderettsloven om at avgjørelsen om saksomkostninger skal treffes i kjennelsen.

Departementet foreslår at endringene trer i kraft straks. Forslagene vil eventuelt kunne føre til en økt arbeidsbelastning for lagmannsrettene. Det antas imidlertid at antallet saker om saksomkostninger vil være beskjedent. Det antas at de foreslåtte endringene ikke vil ha administrative eller økonomiske konsekvenser av en slik størrelsesorden at det gir grunnlag for budsjettmessige endringer.

14.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets forslag til supplerende av trygderettsloven § 25, slik at Trygderettens avgjørelser og saksomkostninger skal kunne påkjæres separat til lagmannsretten. Komiteen mener at en slik endring vil styrke den enkeltes rettssikkerhet.

15. DEKNING AV UTGIFTER TIL FYSIOTERAPI - FOLKETRYGDLOVEN § 5-8

15.1 Sammendrag

Departementet foreslår en justering av lovteksten ved at betegnelsen «fysikalsk behandling» i overskriften og i andre ledd, erstattes av betegnelsen «fysioterapi».

Det foreslås at endringen, som ikke har administrative eller økonomiske konsekvenser, trer i kraft straks.

15.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets forslag.

16. REISEUTGIFTER FOR MEDLEMMET - FOLKETRYGDLOVEN § 5-16

16.1 Sammendrag

I forbindelse med behandling av Ot.prp. nr. 66 (2000-2001) «Om lov om helseforetak m.m.» vedtok Stortinget 6. juli 2001 å overføre ansvaret for luftambulansetjenesten fra folketrygden til de regionale helseforetakene fra 1. januar 2002.

Departementet foreslår at folketrygdloven § 5-16 femte ledd oppdateres slik at det framgår at folketrygden ikke har ansvaret for å dekke reiseutgifter til ambulansebil, ambulansebåt og luftambulansetransport fra 2002.

Det uttales at lovendringen ikke har noen økonomiske eller administrative konsekvenser, og departementet foreslår at den trer i kraft 1. januar 2002.

16.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget og viser til at lovendringen er en oppfølging av tidligere stortingsvedtak.

17. KLARGJØRING AV REGLENE FOR SYKEPENSERETTIGHETER TIL MEDLEMMER MED DAGPENSER UNDER ARBEIDSLØSHET - FOLKETRYGDLOVEN § 8-49

17.1 Sammendrag

Departementet foreslår å presisere at det ikke foreligger sykepengerettigheter etter § 8-49 i tidsrom hvor vedkommende ikke har dagpengerett som følge av midlertidig stans i dagpengeutbetaling etter § 4-10.

Departementet foreslår at lovendringen trer i kraft straks. Det uttales at endringen er en presisering av gjeldende rett, og at den derfor ikke har økonomiske eller administrative konsekvenser.

17.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget som er en presisering av gjeldende rett.

18. LOVTEKNISKE JUSTERINGER OG KLARGJØRINGER I TRYGDERETTSLOVEN

18.1 Sammendrag

18.1.1 Avdelingsleder i Trygderetten skal gjøre tjeneste når Trygderettens leder og nestleder har forfall – trygderettsloven § 6 nr. 2

Når Trygderettens leder og nestleder har forfall, skal etter gjeldende rett den eldste i ansiennitet av de andre juridisk kyndige medlemmer gjøre tjeneste i lederens sted.

Det vises til at Trygderetten i brev har uttalt at det etter at Trygderetten i 1997 ble inndelt i fagavdelinger, er naturlig at det er den avdelingsleder som har lengst ansiennitet som avdelingsleder, som gjør tjeneste i leders sted når leder og nestleder har forfall.

Departementet er enig i dette og foreslår at trygderettsloven § 6 nr. 2 suppleres.

Endringen, som foreslås å tre i kraft straks, har ingen administrative eller økonomiske konsekvenser.

18.1.2 Klargjøring av at Rikstrygdeverket skal kunne overta som ankemotpart i visse saker for Trygderetten - trygderettsloven § 12 nr. 2

Ved endringslov 10. desember 1999 nr. 84 ble det foretatt en omdisponering av bl.a. bestemmelsene om hvem som skal være ankemotpart ved behandlingen i Trygderetten, jf. Ot.prp. nr. 46 (1998-1999) punktene 17.4 og 22.2. Det opplyses at ved en feil ble hjemmel for departementet til å fastsette unntak fra hovedregelen om ankemotparter utelatt. Det foreslås at dette rettes opp ved at hjemmelen gjeninnføres.

Endringen foreslås å tre i kraft straks. Den har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

18.1.3 Korrigering i trygderettsloven § 14

Ved lovendring 10. desember 1999 nr. 84 ble det innført kjønnsnøytrale betegnelser i trygderettsloven.

I § 14 andre ledd ble betegnelsen «rettens formann» endret til «rettens leder». Det påpekes at riktig betegnelse i bestemmelsen skal være «rettens administrator».

Departementet foreslår at dette rettes opp.

Endringen foreslås å tre i kraft straks. Den har ikke administrative eller økonomiske konsekvenser.

18.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til de foreslåtte endringer som er lovtekniske justeringer og klargjøringer.

19. LOVTEKNISKE JUSTERINGER OG KLARGJØRINGER I FORBINDELSE MED NYE BEREGNINGSREGLER FOR REHABILITERINGS- OG ATTFØRINGSPENGER

19.1 Sammendrag

19.1.1 Oppdatering av innholdsfortegnelser i folketrygdloven kapittel 10 og 11

Ved endringslov av 30. juni 2000 nr. 57 ble innhold og inndeling av paragrafer i folketrygdloven kapittel 10 og 11 endret uten at innholdsfortegnelsen ble oppdatert i samsvar med disse endringene.

Departementet foreslår å endre innholdsfortegnelsene i kapittel 10 og 11 slik at det henvises til korrekte bestemmelser når de nye beregningsreglene trer i kraft.

19.1.2 Korrigering av henvisninger i folketrygdloven § 11-4

Folketrygdloven § 11-4 inneholder aldersvilkår for rett til ytelser under attføring. Attføringsstønad og attføringspenger reguleres etter gjeldende rett i henholdsvis §§ 11-7 og 11-8. Når endringsloven av 30. juni 2000 nr. 57 trer i kraft, vil slike ytelser bli regulert i §§ 11-8 og 11-9. Ved en inkurie ble ikke henvisningene i § 11-4 foreslått endret i Ot.prp. nr. 48 (1998-1999). Departementet foreslår at dette gjøres nå.

19.1.3 Korrigering av henvisning i folketrygdloven § 22-10

Folketrygdloven § 22-10 inneholder utbetalingsterminer for folketrygdtylser. Fjerde ledd bokstav b omhandler attføringsstønad, og henviser til § 11-7. Attføringsstønad vil etter at endringsloven av 30. juni 2000 nr. 57 trer i kraft, reguleres i § 11-8. Departementet foreslår å endre paragrafhenvisningen i samsvar med endringsloven.

19.1.4 Presisering av §11-16 i endringslov 30. juni 2000 til folketrygdloven - attføringspenger under opphold i institusjon

Endringslov 30. juni 2000 nr. 57 § 11-16 om attføringspenger under opphold i institusjon har i andre ledd tredje punktum en regel om at attføringspengene likevel ikke skal «være lavere enn tilsvarende et grunnlag for attføringspenger på 50 prosent av grunnbeløpet».

Det framholdes at for at omregningsreglene skal tilsvare omregningsregelen for sykepenger må det legges til grunn at det er attføringspengene, og ikke attføringspengegrunnlaget, som ikke skal være lavere enn 50 prosent av grunnbeløpet. Dette vil gi tilsvarende resultat som for sykepenger. Departementet foreslår at bestemmelsen endres slik at det presiseres at det er den årlige utbetalingen av attføringspenger som ikke skal være lavere enn 50 prosent av grunnbeløpet.

19.1.5 Presiseringer i bestemmelsene om yrkesskade - §§ 10-18 og 11-20 i endringslov av 30. juni 2000 til folketrygdloven

Reglene om rehabiliterings- og attføringspenger ved yrkesskade står i gjeldende folketrygdlov §§ 10-16 og 11-17. Disse bestemmelsene ble endret ved lov 10. desember 1999 nr. 84.

I endringsloven om nye beregningsregler er yrkesskadereglene omhandlet i §§ 10-18 og 11-20. Denne loven bygger imidlertid på lovteksten i folketrygdloven slik den lød før endringen i 1999. Departementet foreslår å bringe endringsloven §§ 10-18 og 11-20 i samsvar med de presiseringene som ble foretatt i lov av 10. desember 1999 nr. 84.

19.1.6 Justeringer av overgangsbestemmelser mv. i folketrygdloven

Når de nye beregningsreglene for rehabiliterings- og attføringspenger trer i kraft 1. januar 2001, vil rehabiliteringspenger og attføringspenger bli pensjonsgivende inntekt. Som en følge av dette, er det vedtatt at disse ytelsene skal likestilles med arbeidsinntekt ved inntektsprøving av overgangsstønad til enslige forsørgere og etterlatte ytelser. Det er bestemt at departementet skal fastsette overgangsregler i forskrift.

Regjeringen legger til grunn at overgangsreglene utformes slik at personer som mottar løpende ytelser når de nye reglene trer i kraft, ikke skal gå ned i netto ytelse. Mottakeren vil imidlertid ikke ha adgang til å få ytelsen beregnet etter nytt regelverk selv om dette ville gitt en høyere ytelse.

For medlem som får ytelsen beregnet etter overgangsreglene, skal ytelsen fortsatt samordnes etter gjeldende regler. Departementet foreslår at dette presiseres i ikrafttredelsesbestemmelsene.

De nye reglene om inntektsprøving ble vedtatt i gjeldende folketrygdlov §§ 10-14 og 11-15 som ved ikrafttredelsen av nye beregningsregler fra 2002 skal

bli nye §§ 10-16 og 11-18. Departementet finner det hensiktsmessig å oppheve endringene i §§ 10-14 og 11-15 og fremme forslaget på ny som endringer i folketrygdloven §§ 10-16 og 11-18 i endringsloven av 30. juni 2000 nr. 57.

19.1.7 Tilpassing av samordningsbestemmelser i lovene om krigspensjon og yrkesskadetrygd

Det påpekes at de nye beregningsreglene for rehabiliteringspenger og attføringspenger gjør det nødvendig med tilpassing i samordningsregler i lovene om krigspensjon og yrkesskadetrygd.

Departementet foreslår at bestemmelsene om samordning av pensjoner i lovene om krigspensjon og yrkesskadetrygd justeres og tilpasses de nye beregningsreglene for rehabiliteringspenger og attføringspenger på samme måte som pensjoner fra tjenestepensjonsordningene, dvs. at man følger hovedregelen for samordningsfradrag for tilleggspensjon. I samsvar med dette foreslås det at pensjonene som hovedregel skal reduseres med den delen av rehabiliteringspengene eller attføringspengene som overstiger grunnbeløpet, eventuelt et forholdsmessig redusert grunnbeløp ved gradert ytelse.

Departementet foreslår at det tas inn en hjemmel i loven til å gi overgangsforskrift.

19.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til de foreslåtte endringer som er lovtekniske justeringer og klargjøringer. Komiteen legger til grunn at det ikke oppstår tap for de pensjonister som omfattes av endringene.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet støtter departementets forslag om hjemmel i loven til å gi overgangsforskrift, jf. pkt. 19.1.7, men vil understreke at de gruppene som omfattes av bestemmelsen, ikke skal komme dårligere ut sammenlignet med nåværende samordningsregler når man sammenligner beløpene etter samordning og etter skatt/trygdeavgift.

20. LOVTEKNISK JUSTERING AV FORESLÅTTE ENDRINGER I BESTEMMELSENE OM FORHOLDET MELLOM OVERGANGSSTØNAD OG REHABILITERINGS- ELLER ATTFØRINGSPENGER

20.1 Sammendrag

Det vises i Ot.prp. nr. 27 (2001-2002) til at etter folketrygdloven § 15-14 skal stønad til enslige forsørgere falle bort i den utstrekning stønadmottakeren mottar alderspensjon eller visse andre folketrygdtylser. Ved lov 23. juni 2000 nr. 55 ble bestemmelsen endret slik at den ikke lenger skal omfatte rehabilite-

rings- og attføringspenger. Bakgrunnen var at etter nye beregningsregler skal disse ytelsene regnes som pensjonsgivende inntekt. Forholdet mellom overgangsstønad og arbeidsinntekt reguleres i §15-9. Ved nevnte endringslov ble det bestemt at rehabiliterings- og attføringspengene skal likestilles med arbeidsinntekt. Disse endringene har ikke trådt i kraft, men er i Ot.prp. nr. 4 (2001-2002) foreslått å tre i kraft 1. januar 2002.

Ved lov 15. juni 2001 nr. 90 ble folketrygdloven § 15-14 endret slik at overgangsstønad etter folketrygdloven kapittel 15 skal falle bort i den utstrekning vedkommende mottar pensjons- eller trygdeytelser til livsopphold fra utlandet. På dette tidspunktet var det imidlertid ikke bestemt når lov 23. juni 2000 nr. 55 skulle tre i kraft, og det ble derfor ikke tatt hensyn til denne lovendringen.

Det er derfor nødvendig å samordne de to aktuelle lovendringene, og departementet foreslår å endre § 15-14 første ledd i lov 23. juni 2000 nr. 55 om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover slik at ordlyden oppdateres i henhold til gjeldende rett.

20.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til de foreslåtte lovtekniske justeringene.

21. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen utarbeide nye retningslinjer for reduksjon av pensjonsytelser til personer med langtidsopphold i kommunal eller fylkeskommunal institusjon som likestiller brukere i slike institusjoner.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen om å vurdere grunnbeløpet i folketrygden og de mest vanlige tilleggene med sikte på å redusere behovet for supplerende sosialhjelp for trygdemottakere.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen sørge for at reduksjon av pensjonen til personer med langtidsopphold i kommunal eller fylkeskommunal institusjon ikke skal inntruffe før etter ett års opphold, og fribeløpet skal være minst kr 12 000.

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag for Stortinget om endringer i lov om folketrygd som gir pensjonister rett til sin fulle og rettmessige pensjon ved fylte 67 år uten avkorting for eventuelle øvrige inntekter.

22. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonene og rår Odelstinget til å gjøre slik

vedtak til lov

om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

I § 3-25 fjerde ledd første punktum skal tallet «30» endres til «40».

§ 3-25 femte ledd skal lyde:

Det ytes ikke barnetillegg hvis *barnet har inntekt, inkludert kapitalinntekt, som er større enn grunnbeløpet.*

I § 3-26 femte ledd bokstav b og c skal tallet «30» endres til «40». I bokstav c skal tallet «75» endres til «85».

§ 3-27 andre ledd tredje punktum skal lyde:

Ytelsene omregnes bare dersom oppholdet antas å ville vare mer enn *ett år* inkludert hele innleggelsesmåned.

§ 3-28 første ledd skal lyde:

Reduserte ytelser som nevnt i § 3-27 skal under opphold i institusjon utgjøre 25 prosent av grunnbeløpet pluss 10 prosent av *tilleggs pensjonen. Ytelsen skal likevel utgjøre minst 45 prosent av grunnbeløpet.*

I § 5-8 overskriften og andre ledd skal betegnelsen «fysikalsk behandling» endres til «*fysioterapi*».

§ 5-16 femte og sjette ledd skal lyde:

Trygden dekker ikke utgifter til ambulansetilleggsbil, ambulansetilleggsbåt eller luftambulansetransport. Utgiftene dekkes etter lov om spesialisthelsetjenesten m.m.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen, herunder om dekning av reiseutgifter i andre tilfeller enn nevnt i denne paragrafen, om dek-

ning av utgifter ved valg av sykehus etter *pasientrettighetsloven*.

§ 8-12 første ledd første punktum skal lyde:

Når en arbeidstaker, *selvstendig næringsdrivende eller frilanser* har mottatt sykepenger fra trygden i til sammen 248 dager i de siste tre årene, opphører retten til sykepenger fra trygden.

§ 8-12 andre ledd andre punktum skal lyde:

Ved vurderingen av om medlemmet har vært helt arbeidsfør, ses det bort fra perioder der vedkommende har mottatt sykepenger i arbeidsgiverperioden eller fra forsikringen for selvstendig næringsdrivende og frilansere for de første 16 kalenderdagene.

§ 8-14 andre ledd skal lyde:

Reisetilskott ytes tidligst fra og med 17. dag etter at arbeidsuførheten oppstod.

§ 8-34 andre ledd skal lyde:

Det ytes ikke sykepenger for de første 16 kalenderdagene regnet fra og med den dag arbeidsuførheten oppstod (ventetid). Ved ny arbeidsuførhet innen 16 kalenderdager etter at trygden har ytt sykepenger, regnes det ikke ny ventetid.

§ 8-36 første ledd bokstav b skal lyde:

b) sykepenger med 100 prosent av sykepengegrunnlaget fra 17. sykedag, eller

§ 8-36 andre ledd andre punktum skal lyde:

Vilkåret om opptjeningstid gjelder ikke dersom søknaden om forsikring blir satt fram innen 16 kalenderdager etter at vedkommende var sykepengedekket som arbeidstaker, som frilanser med forsikring etter § 8-39 eller som arbeidsløs etter § 8-49.

§ 8-38 andre ledd skal lyde:

Det ytes ikke sykepenger for de første 16 kalenderdagene regnet fra og med den dag arbeidsuførheten oppstod (ventetid). Ved ny arbeidsuførhet innen 16 kalenderdager etter at trygden har ytt sykepenger, regnes det ikke ny ventetid.

§ 8-39 første ledd første punktum skal lyde:

En frilanser kan mot særskilt premie tegne forsikring for tilleggssykepenger for de første 16 kalenderdagene.

§ 8-39 andre ledd andre punktum skal lyde:

Vilkåret om opptjeningstid gjelder ikke dersom søknaden om forsikring blir satt fram innen 16 kalenderdager etter at vedkommende var sykepengedekket

som arbeidstaker, som næringsdrivende med forsikring etter § 8-36 første ledd bokstav c eller som arbeidsløs etter § 8-49.

§ 8-39 fjerde ledd andre punktum skal lyde:

Dersom en frilanser samtidig har rett til sykepenger som arbeidstaker fra en arbeidsgiver i de første 16 kalenderdagene, ytes sykepenger fra forsikringen på grunnlag av differansen mellom sykepengegrunnlaget etter § 8-30 første ledd og den pensjonsgivende årsinntekten etter § 8-30 andre ledd.

§ 8-49 første ledd første punktum skal lyde:

Til et medlem som mottar dagpenger under arbeidsløshet, eller som opptjener ventetid etter § 4-9, ytes det sykepenger fra og med den dag medlemmet blir arbeidsufør.

§ 8-49 nytt andre ledd skal lyde:

Til et medlem som er oppsagt og mottar etterlønn uten arbeidsplikt og som har påfølgende rett til vartpenger etter lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse, ventelønn etter lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m., eller etter en særlov med tilsvarende ordning, kan det ved arbeidsuførhet ytes sykepenger fra det tidspunkt vartpengene eller ventelønnen var forutsatt å komme til utbetaling.

Nåværende andre, tredje, fjerde og femte ledd blir nye tredje, fjerde, femte og sjette ledd.

Innholdsfortegnelse i kapittel 10 skal lyde:

- Bestemmelser om
- formål står i § 10-1
- generelle vilkår står i §§ 10-2 til 10-4
- stønad til bedring av funksjonsevnen står i §§ 10-5 til 10-7
- rehabiliteringspenger står i §§ 10-8 til 10-15
- forholdet til andre folketrygdytelser som skal sikre inntekt, står i § 10-16
- forholdet til annen lovgivning står i § 10-17
- rehabiliteringspenger ved yrkesskade står i § 10-18

§ 10-8 tredje ledd bokstavene e, f og ny bokstav g skal lyde:

- e) tidligere har mottatt rehabiliteringspenger, og igjen blir arbeidsufør på grunn av en annen sykdom innen seks måneder mens vedkommende er i arbeid uten å ha opparbeidet seg rett til sykepenger fra trygden på nytt,
- f) må avbryte yrkesrettet attføring etter kapittel 11 på grunn av sykdom, eller
- g) er student under 26 år og har vært sammenhengende arbeidsufør i minst 20 uker på grunn av alvorlig sykdom.

Innholdsfortegnelse i kapittel 11 skal lyde:

- Bestemmelser om
- formål står i § 11-1
- generelle vilkår står i §§ 11-2 til 11-6
- meldeplikt står i § 11-7
- attføringsstønad står i § 11-8
- attføringspenger står i §§ 11-9 til 11-17
- forholdet til andre folketrygdytelser som skal sikre inntekt, står i § 11-18
- forholdet til annen lovgivning står i § 11-19
- attføringspenger ved yrkesskade står i § 11-20

§ 11-4 første og andre ledd skal lyde:

Det er et vilkår for rett til attføringsstønad etter § 11-8 at medlemmet er mellom 16 og 67 år.

Det er et vilkår for rett til attføringspenger etter § 11-9 at medlemmet er mellom 19 og 67 år.

§ 15-8 skal lyde:

Når det yngste barnet har fylt tre år, er det et vilkår for rett til overgangsstønad etter § 15-6 andre, femte og åttende ledd at den enslige moren eller faren enten

- a) er under utdanning som utgjør minst halvparten av utdanning på full tid,
- b) er i arbeid som utgjør minst halvparten av full tid,
- c) er tilmeldt arbeidsformidlingen som reell arbeidssøker, se § 4-5 og § 4-8 første, andre og tredje ledd,
- d) etablerer egen virksomhet, se § 4-6 tredje ledd, eller
- e) er brukerkontakt.

Trygdekontoen kan sette som vilkår for rett til overgangsstønad etter første ledd bokstav c at den enslige moren eller faren i tillegg til å være tilmeldt arbeidsformidlingen, deltar på motivasjonskurs, arbeidsmarkedstiltak og/eller tar imot tilbudt arbeid.

Selv om vilkårene for rett til overgangsstønad i denne paragrafen ikke er oppfylt, gis det likevel overgangsstønad hvis den enslige moren eller faren ikke har en tilfredsstillende barnetilsynsordning og dette ikke kan tilskrives vedkommende selv. Det samme gjelder når den enslige forsørgeren eller barnet har en sykdom som hindrer forsørgeren i å ta arbeid eller utdanning. Sykdommen må dokumenteres med legeerklæring.

Departementet gir forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i denne paragrafen. Det kan herunder gjøres unntak fra utbetalingsbestemmelsene i § 22-12.

§ 15-14 andre ledd oppheves.

§ 17-8 nytt andre ledd skal lyde:

En gjenlevende ektefelle som ikke har fylt 55 år, forventes å få en arbeidsinntekt på to ganger folketrygdens grunnbeløp etter en overgangsperiode på ett

år etter dødsfallet. Dette gjelder likevel ikke dersom det er en rimelig grunn til at den gjenlevende ektefellen har en lavere inntekt. Kravet til forventet arbeidsinntekt gjelder ikke dersom den gjenlevende ektefellen fyller vilkårene for rett til overgangsstønad etter § 17-6.

Nåværende andre, tredje og fjerde ledd blir nye tredje, fjerde og femte ledd.

§ 17-10 nytt andre ledd skal lyde:

Ytelser etter dette kapittel kan gis selv om dødsfallet skjer mer enn fem år etter skilsmissen, dersom den skilte personen var helt eller delvis forsørget av bidrag. Ved avgjørelsen skal det legges vekt på varigheiten av ekteskapet og den skilte gjenlevende persons alder.

§ 19-6 tredje ledd første punktum skal lyde:

Alderspensjonen skal ikke reduseres hvis den pensjonsgivende årsinntekten er mindre enn to ganger grunnbeløpet.

§ 22-10 fjerde ledd bokstav b skal lyde:

b) attføringsstønad (§ 11-8)

§ 22-12 sjette og syvende ledd oppheves.

§ 22-18 første ledd skal lyde:

Utbetaling skal skje ved overføring til en bankkonto her i landet dersom mottakeren har eller oppretter en slik konto. Dersom vedkommende mottar flere ytelser som utbetales av trygdens organer, skal ytelsene utbetales til samme konto. Trygdens organer kan kreve opplysninger om kontonummer fra annet offentlig organ uten hinder av taushetsplikt og opprette et register over kontonumre. Innhentingen av kontonummer og opprettingen av et register kan omfatte også kontonumrene til personer som ikke får utbetalinger som nevnt.

§ 22-18 fjerde ledd skal lyde:

Departementet gir forskrifter om gjennomføringen av denne paragrafen, og kan bestemme at visse saker eller typer av saker skal unntas fra bestemmelsene i første og andre ledd. Det kan videre bestemmes at kontonummer innhentet med hjemmel i første ledd tredje og fjerde punktum skal kunne nyttes ved utbetaling av ytelser uten forhåndsvarsel til mottakeren.

§ 22-19 (ny) skal lyde:

§ 22-19 Utbetaling av små beløp

Dersom en stønad som gis som et engangsbeløp utgjør mindre enn 50 kroner, skal stønaden ikke utbetales. Dersom medlemmet innen 6 måneder får rett til

ytterligere stønadsbeløp, og summen av stønadsbeløpene utgjør minst 50 kroner, kan vedkommende kreve at beløpene slås sammen og utbetales under ett. Bestemmelsene i første og andre punktum gjelder for alle stønader som administreres av trygdens organer eller utbetales av dem.

II

I lov 23. juni 2000 nr. 55 om endringer i folketrygdloven gjøres følgende endringer:

Endringene i § 10-14 andre ledd bokstav b oppheves.

Endringene i § 11-15 andre ledd bokstav b oppheves.

§ 15-14 første ledd første punktum skal lyde:

Overgangsstonad etter dette kapitlet faller bort i den utstrekning vedkommende *mottar ytelser til livsopphold fra folketrygden* i form av pensjon eller overgangsstonad som gjenlevende ektefelle, alderspensjon, uførepensjon, foreløpig uførestonad eller tilsvarende ytelser fra utlandet.

Ikrafttreddelses- og overgangsbestemmelser i lovens del IV pkt. 5 skal lyde:

Endringene i folketrygdloven §§ 15-9 og 16-8 trer i kraft 1. januar 2002.

Endringen i § 17-8 tredje ledd trer i kraft 1. januar 2002, og blir nytt fjerde ledd.

Endringene i folketrygdloven § 15-14 trer i kraft 1. januar 2002 for nye tilfeller. For tilfeller hvor overgangsstonad til enslig forsørger er samordnet med rehabiliteringspenger, eller vilkårene for begge ytelsene er oppfylt per 31. desember 2001, trer endringene i kraft 1. januar 2003.

III

I lov 30. juni 2000 nr. 57 om endringer i folketrygdloven gjøres følgende endringer:

§ 10-16 andre ledd bokstav b skal lyde:

b) i den utstrekning medlemmet får barnepensjon etter kapittel 18

§ 10-18 andre ledd skal lyde:

Det skal fastsettes en særskilt uføregrad for den del av uførheten som skyldes yrkesskade eller yrkessykdom. Det ses bort fra uførhet som skyldes andre forhold enn yrkesskaden, når denne delen utgjør under 30 prosent av den totale uførheten.

§ 11-16 andre ledd skal lyde:

Attføringspengene ytes uten reduksjon for innlegelsesmåneden og den påfølgende måneden. Deretter blir attføringspengene redusert med 50 prosent. Den

årlige utbetaling av attføringspengene skal likevel ikke være lavere enn 50 prosent av grunnbeløpet.

§ 11-18 andre ledd bokstav b skal lyde:

b) i den utstrekning medlemmet får barnepensjon etter kapittel 18.

§ 11-20 andre ledd skal lyde:

Det skal fastsettes en særskilt uføregrad for den del av uførheten som skyldes yrkesskade eller yrkessykdom. Det ses bort fra uførhet som skyldes andre forhold enn yrkesskaden, når denne delen utgjør under 30 prosent av den totale uførheten.

IV

I lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjoneering for militærpersoner gjøres følgende endringer:

§ 18 nr. 1 tredje ledd skal lyde:

Har invaliden rett til foreløpig uførestonad eller overgangsstonad fra folketrygden som inneholder tilleggs pensjon, gjelder bestemmelsene i første ledd på samme måte. For rehabiliteringspenger, attføringspenger og overgangsstonad til enslige forsørgere gjelder første ledd første punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom rehabiliteringspengene, attføringspengene eller overgangsstonaden er gradert eller redusert for inntekt, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

§ 18 nr. 1 sjette ledd skal lyde:

Dersom det ytes foreløpig uførestonad eller overgangsstonad fra folketrygden som inneholder tilleggs pensjon, gjelder bestemmelsene i fjerde ledd på samme måte. For rehabiliteringspenger, attføringspenger og overgangsstonad til enslige forsørgere gjelder fjerde ledd første og andre punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom rehabiliteringspengene, attføringspengene eller overgangsstonaden er gradert eller redusert for inntekt, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

V

I lov 13. desember 1946 nr. 22 om krigspensjoneering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner gjøres følgende endringer:

§ 23 nr. 1 tredje ledd skal lyde:

Har invaliden rett til foreløpig uførestonad eller overgangsstonad fra folketrygden som inneholder tilleggs pensjon, gjelder bestemmelsene i første ledd på samme måte. For rehabiliteringspenger, attføringspenger og overgangsstonad til enslige forsørgere gjelder

der første ledd første punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom rehabiliteringspengene, attføringspengene eller overgangsstønaden er gradert eller redusert for inntekt, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp

§ 23 nr. 1 sjette ledd skal lyde:

Dersom det ytes foreløpig uførestønad eller overgangsstønad fra folketrygden som inneholder tilleggspensjon, gjelder bestemmelsene i fjerde ledd på samme måte. For rehabiliteringspenger, attføringspenger og overgangsstønad til enslige forsørgere gjelder fjerde ledd første og andre punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom rehabiliteringspengene, attføringspengene eller overgangsstønaden er gradert eller redusert for inntekt, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

VI

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse gjøres følgende endring:

§ 36 første ledd andre punktum skal lyde:

Ytelser fra folketrygden som er nevnt i folketrygdloven § 17-8 fjerde ledd er likestilt med arbeidsinntekt.

VII

I lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordningen for apoteketaten gjøres følgende endring:

§ 19 første ledd andre punktum skal lyde:

Ytelser fra folketrygden som er nevnt i folketrygdloven § 17-8 fjerde ledd er likestilt med arbeidsinntekt.

VIII

I lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd gjøres følgende endringer:

§ 12 nr. 3 fjerde ledd skal lyde:

Dersom den skadede har rett til foreløpig uførestønad eller overgangsstønad fra folketrygden som inneholder tilleggspensjon, gjelder bestemmelsene i annet ledd på samme måte. For rehabiliteringspenger, attføringspenger og overgangsstønad til enslige forsørgere gjelder annet ledd første punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom rehabiliteringspengene, attføringspengene eller overgangsstønaden er gradert eller redusert for inntekt, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

§ 19 nr. 1 tredje ledd skal lyde:

Dersom det ytes foreløpig uførestønad eller overgangsstønad fra folketrygden som inneholder tilleggspensjon, gjelder bestemmelsene i annet ledd på samme måte. For rehabiliteringspenger, attføringspenger og overgangsstønad til enslige forsørgere gjelder annet ledd første punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom rehabiliteringspengene, attføringspengene eller overgangsstønaden er gradert eller redusert for inntekt, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

IX

I lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten gjøres følgende endringer:

§ 6 nr. 2 skal lyde:

2. Dersom både Trygderettens leder og nestlederen har forfall, skal den eldste i ansiennitet av de andre juridisk kyndige medlemmer gjøre tjeneste i lederens sted *eller, dersom Trygderetten er inndelt i avdelinger, det juridisk kyndige medlemmet som har lengst ansiennitet som avdelingsleder.*

§ 12 nr. 2 skal lyde:

2. Det organ som har truffet det påankede vedtaket, skal, med de unntak som departementet bestemmer, være ankemotpart ved behandlingen av anken i Trygderetten. Rikstrygdeverket skal likevel være ankemotpart for vedtak truffet av trygdekontoret etter andre lover enn folketrygdloven og barnetrygdloven.

I § 14 andre ledd skal ordet «leder» endres til «administrator».

§ 25 skal lyde:

Hvis Trygderettens kjennelse er til gunst for den ankende part, skal retten pålegge ankemotparten helt eller delvis å erstatte de nødvendige utgifter som saken har medført for den ankende part, inkludert utgifter som Trygderetten er ansvarlig for etter bestemmelsene i lov av 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp.

Hvis den ankende part åpenbart uten grunn har fremsatt eller opprettholdt anke, kan retten bestemme at vedkommende helt eller delvis skal bære de utgifter som anken har medført for Trygderetten og ankemotparten.

Saksomkostninger tilkjennes bare når parten har krevd det. Retten tar avgjørelse om saksomkostninger i den kjennelse som avslutter saken.

Rettens avgjørelser om saksomkostninger kan påkjæres separat. Bestemmelsene i tvistemålsloven § 181 gjelder tilsvarende. Kjæremålsrett er den lagmannsrett som er nevnt i § 23 andre ledd i loven her.

Fristen for å erklære kjæremål er fire uker fra den dag vedkommende mottok underretning om avgjørelsen.

X

Ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser

1. Endringene i folketrygdloven §§ 5-8, 8-49 første ledd og 22-18, endringene i trygderettsloven §§ 6, 12, 14 og 25 og endringene i lov 23. juni 2000 nr. 55 om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover, trer i kraft straks.
2. Ny § 22-19 i folketrygdloven trer i kraft 1. januar 2002 og gis virkning for stønadsbeløp som ikke er utbetalt pr. 31. desember 2001.
3. Endringene i lov 30. juni 2000 nr. 57 om endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd og i enkelte andre lover §§ 10-18, 11-16 og 11-20 trer i kraft straks. Endringene i § 11-18 trer i kraft 1. januar 2002 og gjøres gjeldende for nye tilfeller. Endringene i § 10-16 trer i kraft 1. januar 2002 for nye tilfeller, og for tilfeller hvor rehabiliteringspenger er samordnet med etterlatteytelser eller vilkårene for begge ytelsene er oppfylt pr. 31. desember 2001 trer endringene i kraft 1. januar 2003.
4. Endringene i folketrygdloven §§ 5-16, 10-8 tredje ledd bokstav e og f, 11-4, 15-14, 17-8 og 22-10 trer i kraft 1. januar 2002. For etterlatte som mottar ytelser pr. 31. desember 2001 trer endringen i § 17-8 i kraft 1. januar 2003. Endringene i §§ 8-12, 8-14, 8-34, 8-36, 8-38 og 8-39 trer i kraft 1. januar 2002 og skal gjelde for nye tilfeller. Endringene i §§ 8-49 andre ledd og 10-8 tredje ledd ny bokstav g trer i kraft 1. januar 2002 og skal gjelde for nye tilfeller. Endringene i folketrygdloven § 19-6 trer i kraft 1. januar 2002 og skal gjelde også for løpende tilfeller. Endringene i innholdsfortegnelsene til folketrygdloven kapittel 10 og 11 trer i kraft 1. januar 2002.
5. Endringene i lovene om krigspensjonering for militærpersoner § 18, krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner § 23 og yrkesskadetrygdloven §§ 12 og 19 trer i kraft 1. januar 2002. Departementet fastsetter overgangsregler i forskrift.
6. Endringene i lov om Statens Pensjonskasse § 36 og lov om pensjonsordningen for apoteketaten § 19 trer i kraft 1. januar 2002.
7. Endringene i folketrygdloven §§ 3-25, 3-26, 3-27, 3-28 og 17-10 trer i kraft 1. mai 2002. Endringene i §§ 3-25 og 3-26 gis virkning for barnetillegg som utbetales for tidsrom etter 30. april 2002. Endringen i § 17-10 omfatter dødsfall som har funnet sted tidligere, men ytelsen utbetales tidligst med virkning fra ikrafttredelsestidspunktet.
8. Endringene i folketrygdloven §§ 15-8 og 22-12 trer i kraft 1. august 2002.

Oslo, i sosialkomiteen, den 4. desember 2001

John. I. Alvheim
leder

Britt Hildeng
ordfører

Åse Gunhild Woie Duesund
sekretær